

Estudi i reivindicació

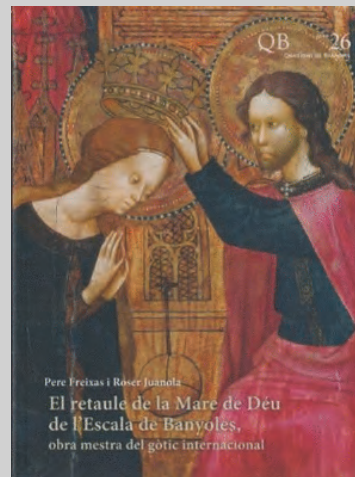
Text > XAVIER XARGAY I OLIVA

Com els quatre anteriors volums de la col·lecció, aquest llibre entra pels ulls. La qualitat del paper, la lletra (mida i tipus), el disseny, el format, la manera de separar els capítols, les siluetes grises que omplen els fragments blancs d'algunes pàgines..., tot fa que el llibre sigui agradabilíssim a la vista. I, sobretot, les fotografies, d'una bellesa stendhaliana: unes fotografies de detall i de conjunt que il·lustren el que s'explica al text i que reforcen la part valorativa del títol de l'obra. Perquè no ens trobem només davant d'un estudi acadèmic del retaule banyolí, sinó que també és una reivindicació clara, contundent, del valor artístic del retaule de la Mare de Déu de l'Escala del monestir de Sant Esteve de Banyoles.

És un llibre d'una erudició notable, gens encarcerada, que encaixa perfectament amb un to didàctic, gens embafador, sobretot visible en el que podríem entendre com a paratextos: cronologia, arbres genealògics, bibliografia, glossari i annexos (l'apartat dels patrons compositius es mereix un esment especial).

Podríem dividir el llibre en dos grans blocs: el que fa referència a l'autor i l'època, i l'anàlisi iconogràfica i interpretativa del retaule. En la

primera part abunda l'expressió provisional, vull dir: com que la base de tot el que s'explica és la documentació existent i, encara més, les hipòtesis que cal estructurar perquè s'ha perdut molta més informació i obres que no pas les que es preserven, la persona responsable de la redacció es veu obligada a usar contínuament expressions com «es creu», «les conclusions poden resultar problemàtiques i inexactes», «no tenim notícies destacables», «es pot pensar que...», «sigui com vulgui, no es pot excloure», etc. Totes aquestes expressions, i d'altres, el que fan és reforçar l'honestedat i el rigor del treball i de les conclusions i, alhora, la credibilitat de les hipòtesis. Qui ha escrit aquesta part és prou honorat per deixar clar que ens transmet l'estat de la qüestió i que, si surten més documents, està disposat a revisar el que n'ha dit. La segona part, en canvi, en tractar-se d'un estudi concret a partir d'una tradició iconogràfica llargament estudiada i consolidada, té un to més rotund (gairebé apodíctic) i dona poc lloc al dubte o al matís, una mica com un examen perfectament resolt pel més memoriós o memoriosa de la classe. S'hi reforça l'aspecte didàctic, ja que ens ensenya i ajuda a llegir les imatges, a interpre-

FREIXAS, Pere i JUANOLA, Roser.
El retaule de la Mare de Déu de l'Escala de Banyoles, obra mestra del gòtic internacional.
Banyoles: Ajuntament de Banyoles, 2024. 271 p.
(Quaderns de Banyoles; 26)

tar-les, a fixar-nos en els detalls que enriqueixen la nostra visió. I tot això acompanyat de les fotografies que ho exemplifiquen.

A l'època en què es pinta el retaule, els tractats fisiològics occidentals, i les aplicacions literàries que se'n deriven, tenen molt clar el paper important del *pneuma* o *spiritus*, una mena de vapors que acompanyen la mirada, una mirada que es filtra pels ulls fins al cervell i provoca l'enamorament (més o menys). Per tant, un llibre que entri pels ulls és, fet i fet, un llibre que enamora.

Un homenot saltenc

Text > LAURA REIXACH

D'una rigorositat lloable, perquè tot allò que s'hi relata és fruit d'una exhaustiva revisió d'arxius i d'una acurada aproximació per via del testimoniatge personal, la biografia política *Salvador Sunyer. Temps polítics (1977-1991)* de Lluís Serrano Jiménez (Figueras, 1975), una obra que ha estat possible gràcies al suport de la Biblioteca Fundació Valvi, és virtuosa i equilibrada, i tan minuciosa que no es queda res al pap. Serrano, sigui a partir de la citació textual d'un fragment de discurs, sigui amb el relat impecable d'alguns fets cabdals,

aconsegueix transmetre'ns el context social, cultural i polític dels anys en els quals s'emmarca el text i, alhora, fa un retrat sense fissures i precís del paper tan rellevant i decisiu que hi va tenir Salvador Sunyer.

Aquest homenot mereixia una obra de pes com aquesta. I goso manllevar aquest mot tan ferm que gràcies a Josep Pla tots coneixem perquè crec que, amb la seva rotunditat, abasta la vàlua del biografiat. Salvador Sunyer, «el Tierno Galván català», «l'home de consens», el polític a qui popularment anomenaven «l'avi Sunyer» o, alguns

més agosarats, «el sant Sunyer», un home que va estar a primera línia en els moments claus de la nostra història recent com a catalans i, per descomptat, en el moment més transcendent de la història de Salt, el moment de recuperar la independència.

A *Salvador Sunyer. Temps polítics (1977-1991)*, Serrano sap trobar l'equilibri perfecte entre la narració detallada dels esdeveniments decisius en què va participar el Sunyer polític, fos com a senador, com a diputat o com a alcalde, i el relat de les anècdotes de caràcter més humà que, per la seva

Una guia per a educadors

Text > XAVIER BESALÚ

Som davant d'una guia per a educadors que vulguin ajudar adolescents i joves a fer-se grans, a tenir criteri propi, a ocupar-se i a preocupar-se dels altres i de problemes que van més enllà del seu món petit i particular. Per a educadors en un sentit ampli: començant pels pares i les mares; naturalment, per a professors i professores d'institut, però també per a educadors de l'àmbit del lleure i la cultura (esplais, agrupaments, centres cívics, museus...) i per a persones que ocupen càrrecs públics.

En totes les societats occidentals, la crisi de conviccions sòlides i de compromís social afecta totes les edats, però els joves la posen de manifest d'una manera més eloqüent. A còpia de sospitar de totes les formes de generositat i voluntariat, de presentar les religions com una cosa del passat, d'acusar tots els polítics de venuts i corruptes, de ridiculitzar la imatge dels militants de les causes que sigui, hem deixat el camp lliure al consumisme compulsiu, a l'èxit professional i mediàtic, al radicalisme polític o religiós... com a úniques ideologies que poden donar sentit a la nostra vida.

Quan la societat s'ha secularitzat, s'ha produït un buit que ha donat peu al desconcert, al tot s'hi val i sovint a

la desesperança. És aquest buit el que vol omplir l'ètica, uns principis i valors vàlids en tots els temps i llocs que es poden sintetitzar en allò de «fes als altres el que desitges per a tu mateix», o en la Declaració Universal dels Drets Humans.

El llibre de Joan Surroca planteja vuit grans temes: el valor de la vida; l'equilibri personal; l'espiritualitat; la no-violència; el planeta Terra i l'emergència climàtica; les relacions amb els altres; la convivència i els conflictes, i la defensa de la democràcia. Els temes comencen amb una conversa entre quatre estudiants de secundària: en Ferran, la Teia, la Gemma i en Bep, que dialoguen sobre el que ha passat a classe o a casa, exposen situacions en què apareixen posicions contraposades i acaben amb un seguit d'interrogants i dilemes per promoure el debat. L'autor proposa noranta-nou lectures per a qui vulgui saber més sobre els temes mostrats, en què els autors més citats són els filòsofs Josep Maria Esquirol, Edgar Morin, Victòria Camps i Joan-Carles Mèlich.

Surroca escriu des de l'autoritat que li atorguen la seva expertesa en el camp de l'ètica aplicada i el seu periple i testimoniatge vital. Fill de Torroella de Montgrí, ha estat regidor del seu

senzillesa i claredat, ens acosten a la seva personalitat franca i cordial. Una aposta encertada que s'enriqueix amb extractes directes de discursos, d'entrevistes o d'altres fons documentals. Aquesta varietat de recursos, Serrano els combina amb precisió i destresa, i així, a banda de conèixer el vessant polític d'aquest farmacèutic de professió, amb ànima de poeta i devot del català, que es preguntava per què el varen triar a ell, també ens fa partícips del seu temperament i caràcter.

I, sens dubte, Serrano, amb aquest llibre, no només ens acosta la figura

d'aquest home que es considerava un antiheroi i que afirmava «M'agrada més escoltar que enraonar; pensar i sentir que projectar; llegir que escriure; obeir que manar; estar quiet que viatjar; veure una posta de sol que construir una autopista...», sinó que també assoleix una altra fita: ens dona a conèixer la història d'un poble, Salt, d'unes comarques, les gironines, i d'una nació, Catalunya, en una època, la de la transició, que va ser decisiva per configurar el present en què vivim.

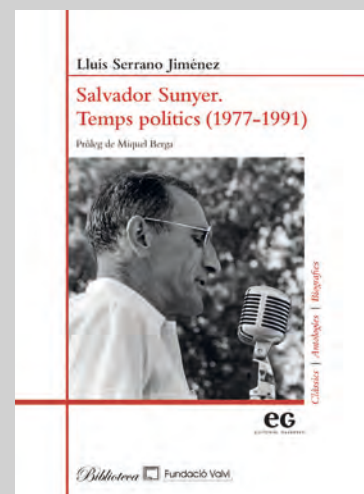
Endinseu-vos en les seves pàgines, s'ho valen.

SURROCA SENS, Joan. **Sigues el canvi que vols veure al món: Un llibre d'ètica per a joves.** Barcelona: Tibidabo Edicions, 2025. 242 p.

poble i diputat al Parlament de Catalunya, i durant alguns anys ha fet de professor de geografia i història i ha dirigit diversos museus. És també un cristià compromès.

Són moltes les recomanacions i els suggeriments que fa al llarg del llibre. Aquest n'és un: per evitar el creixement de l'autoritarisme postdemocràtic, no hi ha res com interessar-nos per les qüestions públiques i intervenir per millorar els espais comuns. Estaria bé dedicar un temps de la nostra vida a la política per entendre l'extrema dificultat de casar el pragmatisme necessari amb la indispensable utopia, perquè els polítics tenen l'obligació d'arribar a acords raonables.

SERRANO JIMÉNEZ, Lluís. **Salvador Sunyer. Temps polítics (1977-1991).** Cassà de la Selva: Editorial Gavarres, 2025. 481 p.